

Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om distraktionsgranater;

RPSFS 2011:19
FAP 104-6

beslutade den 5 december 2011.

Utkom från trycket
den 13 januari 2012

Rikspolisstyrelsen föreskriver följande med stöd av 13 § första stycket 4, 13 d § 5 och 13 e § förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen samt meddelar följande allmänna råd.

Författningsbestämmelser

1 § Bestämmelser om Polisens rätt att använda våld finns i 10 § polislagen (1984:387). Allmänna principer för polisingripande finns i 8 § polislagen.

I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens särskilda hjälpmedel vid våldsanvändning (FAP 933-1) finns närmare angivet vilka hjälpmedel som är tillåtna för Polisen vid våldsanvändning.

2 § I 27 och 28 §§ polislagen (1984:387) finns bestämmelser om särskild dokumentationsskyldighet vid vissa former av ingripanden. Närmare bestämmelser om dokumentation enligt 27 och 28 §§ polislagen finns i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation (FAP 100-2).

3 § Bestämmelser om arbetsmiljöns beskaffenhet och om arbetsgivarens allmänna skyldigheter när det gäller att bl.a. förebygga att arbetstagare utsätts för ohälsa eller olycksfall i arbetet finns i 2 och 3 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160).

I arbetsmiljöförordningen (1977:1166) finns bestämmelser om anmälan till Arbetsmiljöverket vid dödsfall eller svårare personskada som drabbat arbetstagare.

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:02) finns bestämmelser för arbete där det kan finnas risk för våld eller hot.

Allmänna råd

Vid en insats eller övning med distraktionsgranat bör, som ett minimum, följande utrustning användas.

- Skyddskläder i flamsäkert material,
- skyddsväst,
- hjälm,
- glasögon,
- handskar,
- hörselskydd,
- skyddsmask och

– brandskyddshuva.

Brandsläckare och sjukvårdsutrustning bör finnas i nära anslutning till insats- och utbildningsmiljön.

4 § Bestämmelser om hantering av explosiva varor finns i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor med tillhörande förordning (2010:1075) och i förordningen (1996:31) om statliga myndigheters skjutvapen m.m.

Definitioner

5 § Med insatsledare avses i denna författning endast de som tjänstgör vid enhet som sägs i 7 §.

Tilldelning och användande

6 § Endast sådan distraktionsgranat och kompletterande utrustning som är godkänd av Rikspolisstyrelsen får användas.¹

Allmänna råd

Med kompletterande utrustning avses all utrustning som används direkt till granaten, t.ex. bäranordningar.

7 § Endast en polis som tjänstgör vid Nationella insatsstyrkan eller vid piketenheterna vid Polismyndigheterna i Skåne, Stockholms län respektive Västra Götaland och som med godkänt resultat har genomgått sådan utbildning som föreskrivs i 15 § får tilldelas och använda distraktionsgranat.

8 § Distraktionsgranat får användas endast vid ingripanden i farliga situationer, t.ex. då någon genom hot med vapen eller sprängmedel eller av annan anledning bedöms vara särskilt farlig och bara om den polisiära uppgiften inte kan lösas på något mindre ingripande sätt.

Allmänna råd

Förhandling bör vara huvudalternativet vid ingripande i farlig situation, men användning av distraktionsgranat kan övervägas när en förhandling brutit samman, när det inte är meningsfullt att inleda förhandling eller när ändamålet med ingripandet väsentligt skulle förfe-
las om förhandling inleds.

9 § Distraktionsgranat ska handhas på ett aktsamt sätt så att inte någon obehörig kommer åt den eller den på något annat sätt går förlorad.

¹ Rikspolisstyrelsens förteckning över godkända särskilda hjälpmedel vid våldsanvändning inom Polisen, POL-109-3098/05.

Aktsamhetskravet innebär att distraktionsgranaten vid all tjänstgöring ska hållas under uppsikt och vid bärande förvaras i sin bäranordning på ett därför avsett sätt. I kravet ingår också att regelbundet, särskilt efter ett ingripande eller en insats, kontrollera att distraktionsgranaten och dess bäranordning är hela och sitter fast i avsett fäste.

Beslut om insats med distraktionsgranat m.m.

10 § Länspolismästaren fattar beslut om insats med distraktionsgranat. Beslutanderätten får överlåtas till någon annan enligt vad som anges i arbetsordning, tjänsteföreskrift eller i särskilt beslut.

Allmänna råd

Beslut om att använda distraktionsgranat bör inte ges en generell innebörd. Uppgiften eller insatsen bör preciseras och av beslutet bör framgå vilken funktion, enhet eller motsvarande som har att verkställa densamma.

11 § Insatsledaren får besluta om att distraktionsgranater ska medföras till ett uppdrag som innebär ingripande i farlig situation, redan innan beslut fattats om insats med sådant hjälpmedel.

12 § Insatsledaren avgör, efter samråd med gruppchef, metodvalet vid insats med distraktionsgranat.

Enskild polis får använda distraktionsgranat endast på order av insatsledaren eller gruppchef.

Allmänna råd

Vid val av metod bör det tillvägagångssätt väljas som från skyddssynpunkt är mest lämpligt och som innebär minsta möjliga risk för utomstående, den som ingripandet riktar sig mot och de poliser som deltar i insatsen. Särskild hänsyn bör tas till t.ex. barn och äldre samt till eventuell brand- och explosionsrisk.

Rapportering

13 § När distraktionsgranat har använts ska insatsledaren eller, om denne inte befinner sig på platsen, gruppchef så snart som möjligt rapportera om användandet till den som fattat beslutet om insatsen.

14 § Omständigheterna vid ingripandet, anledningen till att våldsanvändning var nödvändig och skälen för att distraktionsgranat användes m.m. ska, oavsett annan dokumentation i ärendet, dokumenteras utförligt på formulär *Rapport – särskilt hjälpmedel vid våldsanvändning* (RPS 104-5).

Det granskande befälet ansvarar för att dokumentationen är fullständig och korrekt samt att den avrapporterande polisen får en direkt återkoppling,

om avrapporteringen är bristfällig. Det granskande befälet ansvarar också för att händelsen rapporteras till länspolismästaren.

Länspolismästaren, eller den som han eller hon utser, ansvarar för att en kopia av rapporten snarast skickas till Rikspolisstyrelsen.

Utbildning

15 § Vid Nationella insatsstyrkan, piketenheterna vid Polismyndigheterna i Skåne, Stockholms län respektive Västra Götaland ska det bedrivas funktionsinriktad utbildning enligt kursplan som Rikspolisstyrelsen beslutat.

Samtliga polismyndigheter ska bedriva utbildning för sådan personal som enligt arbetsordning får besluta om insats med distraktionsgranat och kan komma att tas i anspråk för att fatta sådant beslut.

16 § Vad som sägs i 13 och 14 §§ gäller inte när distraktionsgranat används i samband med utbildning.

Lokala föreskrifter

Allmänna råd

Polismyndigheten bör i lokala föreskrifter reglera myndighetens organisation för beslut om insats med distraktionsgranat. I dessa bör särskild vikt läggas vid att beslutsfattare har tillfredsställande kompetens, utbildning och erfarenhet.

Vid Rikskriminalpolisen, och de polismyndigheter som har enheter som får använda distraktionsgranater bör finnas närmare föreskrifter om hur distraktionsgranater ska förvaras, transporteras m.m.

Övrigt

17 § Rikspolisstyrelsen får, om särskilda skäl föreligger, medge undantag från dessa föreskrifter.

Denna författning träder i kraft den 1 februari 2012.

På Rikspolisstyrelsens vägnar

BENGT SVENSON

Martin Lundin
(Polisavdelningen)